

Î N C H E I E R E

2 iunie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Victor Burduh
Nicolae Craiu

examinând admisibilitatea recursului depus de către reprezentantul cu drept de vot consultativ Nicolae Fomov, în interesele lui Igor Dodon,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de reprezentantul cu drept de vot consultativ Nicolae Fomov, în interesele lui Igor Dodon împotriva Comisiei Electorale Centrale, persoană terță Maia Sandu cu privire la anularea actului administrativ, obligarea examinării contestației și constatarea ca fiind false, denigratoare și defăimătoare declarațiile făcute către Maia Sandu în adresa lui Igor Dodon,

împotriva hotărârii din 28 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La data de 9 decembrie 2020, reprezentantul cu drept de vot consultativ Nicolae Fomov, în interesele lui Igor Dodon a depus cerere de chemare în judecată împotriva Comisiei Electorale Centrale, persoană terță Maia Sandu cu privire la anularea actului administrativ, obligarea examinării contestației și constatarea ca fiind false, denigratoare și defăimătoare declarațiile făcute către Maia Sandu în adresa lui Igor Dodon.

În motivarea acțiunii a indicat că, la data de 13 noiembrie 2020, candidatul la funcția de Președinte al Republicii Moldova - Maia Sandu a ieșit cu un briefing, făcând apel la cetățenii cu drept de vot din Republica Moldova. Briefing-ul a fost publicat pe pagina oficială Facebook a Maiei Sandu, disponibil la adresa: <https://www.facebook.com/maia.sandu/videos/vb.119621191579842/823174611810651/?type=2&theater>.

În cadrul comunicatului au fost enunțate o serie de alegații defăimătoare fără anumit substrat factologic, adresate împotriva candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova - Igor Dodon, în special:

„Momentul expunerii: 22:00. Discursurile cu caracter defăimător, expus de Maia Sandu: Mă adresez către toți cei care împărtășesc dezideratul unirii, Dodon a încercat să vă transforme în vinovați, în dușmani ai Republicii Moldova. El minte, ca întotdeauna, cei care distrug țara noastră cu adevărat sunt hoții ca el. Ei ne fură viitorul.

Mă adresez celor care au votat Partidul Șor sau pentru Socialiști, Dodon vă minte. El v-a promis să lupte cu hoții și să vă scape de sărăcie, dar a făcut invers. Voi meritați un președinte care nu vă minte. În acest context îi atenționez pe toți cei care încearcă să fraudeze aceste alegeri că noi nu vom permite acest lucru. Pavel Voicu, Zinaida Greceanîi, Maxim Lebedinschii, toți deputații care îl slujesc pe Dodon și alți angajați la stat, să nu credeți că puteți frauda aceste alegeri fără consecințe — nu doar pentru țară, ci pentru voi personal.

Cunoașteți foarte bine, și din exemple mai vechi, dar și din istorii recente, că cei care fraudează alegerile, nu au niciun viitor. Plahotniuc este fugar. A fugit, abandonându-i pe cei care l-au protejat. Dodon va face la fel. Iar voi veți rămâne responsabili pentru fraudele la care ați participat de dragul lui Igor Dodon.

25:50. Cetățenii Republicii Moldova știu ce vor. Ei s-au săturat de Dodon, de minciunile și ura lui. Era Plahotniuc-Dodon s-a terminat. Duminică oamenii vor spune clar ce vor. Și această dorință este sfântă. Nu riscați cu propriul viitor pentru un hoț. Respectați voința cetățenilor”.

A invocat că, declarațiile Maiei Sandu fac trimitere asupra săvârșirii unor fapte care se încadrează în prevederile părții speciale ale Codului Penal, lăsând un mesaj univoc asupra pretinsei săvârșiri de către Igor Dodon a unei infracțiuni, fiind calificat drept „hoț”.

La fel, în cadrul discursului, Igor Dodon este acuzat în „fraudarea” alegerilor, adică în săvârșirea unor acțiuni, care ar avea menirea să falsifice rezultatul alegerilor, infracțiune prevăzută de art. 182 Cod penal.

Analizând cele expuse de Maia Sandu în cadrul briefing-ului, se statuează că nici una din condițiile pentru exprimarea opiniei referitor la vinovăția persoanei nu au fost respectate. În cadrul briefing-ului s-a pronunțat univoc asupra vinovăției contestatarului în acuzațiile formulate de participanți. Caracterul alegațiilor expuse este defăimător.

A relatat reprezentantul reclamantului că, informația falsă diseminată de Maia Sandu incită publicul să creadă că este reală și este de natură să creeze o preconcepție în rândurile alegătorilor.

Cele relatate de către Maia Sandu, cad sub incidența Legii cu privire la libertatea de exprimare, nr. 64/2010 și contravin prevederilor art. 52 Codul electoral.

Cu toate că libertatea de exprimare este un drept esențial, legislația în vigoare și tratatele internaționale instituie unele restricții în ceea ce privește discursurile ținute în mod public. Ingerința dată are menirea, *inter alia*, de a proteja onoarea, demnitatea și reputația profesională - alte drepturi esențiale, unanim recunoscute și care urmează a fi protejate.

Cu referire la admisibilitatea prezentei acțiuni, reprezentantul reclamantului a menționat că a depus cererea conform procedurii stabilite de lege. Briefing-ul a avut loc în data de 13 noiembrie 2020.

Conform art. 72 alin. (1) al Codului electoral, acțiunile/inacțiunile concurenților electorali se contestă direct în instanța de judecată, în termen de 3 zile calendaristice de la data săvârșirii acțiunii/identificării inacțiunii sau adoptării hotărârii. Termenul de depunere se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea. Prin urmare, prezenta cerere a fost depusă la timp, fiind înaintată la autoritatea competentă în examinarea cauzei, cu respectarea procedurilor prevăzute de legislația electorală.

Însă, ca urmare a depunerii cererii în instanța de judecată, conform procedurii stabilite expres și univoc de art. 72 alin. (1) Cod electoral - instanțele de judecată au stabilit că, având în vedere faptul că Codul administrativ a fost adoptat ulterior Codului electoral și este lege specială, care reglementează procedura adresării în judecată (fiind lege procesuală), iar Codul electoral dreptul de a acționa (fiind lege materială), - acțiunea în instanța de judecată urmează a fi intentată conform procedurii stabilite anume de Codul administrativ.

Încheierea de inadmisibilitate, pe motiv că reclamantul nu s-a adresat autorității publice, emisă de Curtea de Apel Chișinău, a fost adoptată la 3 decembrie 2020, iar Curtea Supremă de Justiție pe marginea recursului declarat asupra încheierii de inadmisibilitate s-a expus la data de 9 decembrie 2020.

Reieșind din concluziile instanțelor judecătorești și aplicând principiul *res judicata* pe marginea acțiunilor concurentului electoral, la 9 decembrie 2020, ca urmare a emiterii actelor judecătorești menționate supra, a fost depusă contestație autorității publice competente - Comisia Electorală Centrală.

Însă, ca urmare a depunerii contestației menționate, Comisia Electorală Centrală la 9 decembrie 2020 a comunicat că contestația depusă nu ține de competența sa și nu poate fi examinată.

Reprezentantul reclamantului califică acest răspuns neîntemeiat, pasibil anulării, ca urmare a controlului judecătoresc.

Cu trimitere la prevederile art. 52 Cod electoral, art. 7 și 24 din Legea nr. 64/2010, reprezentantul reclamantului a invocat că Maia Sandu a susținut personal discursul în speță. Informația îl vizează pe reclamant și este defăimătoare, or, în cadrul briefing-ului pârâtul a identificat clar și univoc personalitatea reclamantului.

Reclamantul a fost acuzat că este hoț și întreprinde acțiuni în vederea fraudării alegerilor, în acest sens, ultimul a făcut trimitere la Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 7 din 24 decembrie 2012 „Cu privire la practica aplicării de către instanțele de judecată a unor prevederi ale Legii cu privire la libertatea de exprimare”.

Astfel, reclamantul este numit hoț și este acuzat în săvârșirea diverselor acțiuni ilegale care au menirea să falsifice rezultatul alegerilor, fapt care în opinia reprezentantului reclamantului permite a califica informația răspândită drept defăimătoare.

Invocă că, judecata de valoare nu se bazează pe un substrat factologic suficient. Din discursul susținut, sesizează caracterul declarativ și arbitrar al informațiilor răspândite, or, nu se face referire nici la o circumstanță sau faptă care ar permite justifica discursul în speță, fiind expuse opinii proprii drept fapte, iar maniera univocă a expunerii - vădit depășește limitele libertății de exprimare. Concluzionează reprezentantul reclamantului că a îndeplinit sarcina probațiunii prevăzute de lege.

A solicitat reprezentantul cu drept de vot consultativ Nicolae Fomov, în interesele lui Igor Dodon anularea scrisorii (răspunsul) Comisiei Electorale Centrale nr. 8/3509 din 9 decembrie 2020; obligarea Comisiei Electorale Centrale de a examina în fond contestația depusă împotriva Maiei Sandu, cu emiterea hotărârii în conformitate cu prevederile Regulamentului privind procedura de examinare și soluționare a contestațiilor de către organele electorale în perioada electorală, aprobat prin hotărârea CEC nr. 3353 din 20 iulie 2010 și a Regulamentului cu privire la activitatea Comisiei Electorale Centrale, aprobat prin hotărârea CEC nr. 137 din 14 februarie 2006; constatarea ca fiind false, denigratoare și defăimătoare declarațiile făcute de către Maia Sandu în adresa lui Igor Dodon, în cadrul briefing-ului din 13 noiembrie 2020, privind

identificarea ca hoț și acuzarea în întreprinderea acțiunilor privind fraudarea alegerilor prezidențiale din noiembrie 2020.

Prin hotărârea din 28 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

În favoarea acestei concluzii instanța de fond a conchis că, Comisia Electorală Centrală corect a restituit fără examinare pretențiile formulate de concurentul electoral Dodon Igor în contestația nr. CEC-10Apr/21 din 9 decembrie 2020, deoarece nu ține de competența comisiei.

Art. 75 alin. (2) Codul electoral stabilește expres că, pentru încălcarea legislației electorale (Regulilor agitației electorale), Comisia Electorală Centrală sau consiliul electoral de circumscripție poate aplica grupului de inițiativă sau concurenților electorali următoarele sancțiuni: a) avertisment; b) anularea înregistrării grupului de inițiativă; c) intentarea procesului contravențional conform legislației; d) lipsirea de alocații de la bugetul de stat, ca sancțiune de bază sau complementară; e) solicitarea anulării înregistrării concurentului electoral.

Curtea de Apel Chișinău a menționat că, prin contestația depusă, Dodon Igor nu a formulat față de Comisia Electorală Centrală careva solicitări, care țin de competența organului respectiv, nefiind solicitata constatarea încălcării de către concurentul electoral a legislației electorale și aplicarea față de acesta a sancțiunilor prevăzute de art. 75 alin. (2) Cod electoral.

La data de 29 ianuarie 2021, reprezentantul cu drept de vot consultativ Nicolae Fomov, în interesele lui Igor Dodon a depus cerere de recurs împotriva hotărârii din 28 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău.

În motivarea cererii de recurs a indicat că, instanța de apel nu s-a expus asupra tuturor pretențiilor înaintate, ci doar referitor la anularea actului administrativ și ca efect pe marginea capătului de cerere privind constatarea informației false și denigratoare, cu mențiunea despre examinarea pretenției în temeiul Legii privind libertatea de exprimare.

A menționat că, în răspunsul oferit autoritatea publică nu a menționat despre incorectitudinea sau date incomplete, motiv din care nu poate fi examinată. Însă, a stabilit că acțiunea privind apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale urmează a fi examinată în temeiul Legii nr. 64/2010, motiv din care Comisia s-a declarat ca fiind un organ incompetent să soluționeze cererea depusă.

A considerat ca fiind greșită concluzia precum că, în lipsa solicitării de a fi atras la răspundere concurentul electoral, autoritatea publică nu a fost îndreptățită să constate abaterea descrisă, or, pentru a fi aplicată o sancțiune prevăzută de art. 75 Cod electoral, urmează să existe și o constatare.

A evidențiat că, Comisia Electorală Centrală nu a invocat pretinse abateri a contestației, dar s-a declarat incompetentă de a soluționa cererea (contestația) depusă.

A solicitat reprezentantul cu drept de vot consultativ Nicolae Fomov, în interesele lui Igor Dodon admiterea cererii de recurs, casarea hotărârii din 28 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău cu emiterea unei noi decizii de admitere a acțiunii.

La 10 februarie 2021, Comisia Electorală Centrală a depus referință prin care a solicitat de a respinge cererea de recurs cu menținerea hotărârii din 28 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău.

Examinând recursul declarat, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează următoarele.

În conformitate cu art. 244 alin.(1) Cod administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 alin. (1) și (2) Cod administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul depus la data de 29 ianuarie 2021, este în termen, or, hotărârea Curții de Apel Chișinău a fost adoptată la data de 28 ianuarie 2021.

Examinând admisibilitatea recursului depus de reprezentantul cu drept de vot consultativ Nicolae Fomov, în interesele lui Igor Dodon, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată inadmisibilitatea acestuia, din motivele ce succed.

În temeiul art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin. (2) din art. 246 din Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

În această ordine de idei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate și invocare ex officio a erorilor de drept.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin.(2) din Codul administrativ. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de reprezentantul cu drept de vot consultativ Nicolae Fomov, în interesele lui Igor Dodon.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul depus de reprezentantul cu drept de vot consultativ Nicolae Fomov, în interesele lui Igor Dodon, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,

Judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

Judecătorii

Victor Burduh

Nicolae Craiu